

Háztáji

A DÉLMAGYARORSZÁG A SZEGEDI SAJTÓHÁBORÚBAN

Hosszabb ideje „szegedi sajtóháborúról” cikkeznek némely lapok s már-már fárasztó, hogy gyakran keresi szenzációját ezen a „csatateren” több országos média is. Olvasóink olvasnak, hallanak és látnak erről ilyen-olyan értesüléseket, vélekedéseket — s többször jelezték szerkesztőségünknek: „érthetetlennek tartják, hogy a Délmagyarország nem ír erről! És bizony igazuk lehet: a DM csak akkor szólalt meg ebben a háborúságban, ha hivatalos álláspontokat, vagy határozatokat ismertetett, közölt róla; esetleg válaszolt ott, ahol nyíltan megszólított. A tartózkodás oka mindössze ennyi volt: nem akartuk traktálni az Olvasót belterjes szakmai küzdelmekkel, s nem akartuk a nyilvánosságot terhelni önmagában nehezen értelmezhető jelenségeivel. Hogy most mégis rászánjuk magunkat, annak oka azonban már az: a szegedi újságolvasó kompetenciája is jelen stádiumában ez a fajta háború.

A hadakozásnak három fő frontvonal van.

Adott a Délmagyarország. Alapítástól 1910-ben, példányszáma 57–58 ezer, saját bevételeiből fedezi kiadásait és jelentős nyereséget könyvel — ugyanígy, hogy a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat anyagilag egyetlen igazán sikeres „üzletága”. Ugyanezen vállalat kiadásában jelenik meg a Csongrád Megyei Hírlap, napi 40 ezres példányszámban, s elszámolási adatai szerint már-már lassan mégél bevételeiből. S adott végül a vállalat, amely két lap anyagi és terjesztési ügyeit intézi, s amelytől nyereséget rendre elvonta a Hírlapkiadó Vállalat, mint tröszt, hogy e pénzekből finanszírozza veszteséges lapjait országos rend szerint.

Történt tavasszal, hogy a Csongrád Megyei Hírlap élére új főszerkesztő lépett, s a lapot a DM-től bőségesen megerősítette. A DM számos régi munkatársa igazolt át, általában 4-5 ezer forintos fizetés-emeléssel. A veszteséget a DM ígéretes fiatalokkal igyekezett pótolni. Am az egy kiadón belül működő és egy politikai szervezethez tartozó két lap között ez egyszersmind maradandó konfliktust okozott, mert az eltávozók egy része utólag „konceptiót” gyártott elmeletéhez, s az okot a DM főszerkesztőjének személyiségében és politikai magatartásában vélte megokolni. Nyilatkozatot gyártottak és terjesztettek az MSZMP akkori városi bizottsága elé. A testület ugyan nem igazolta annak tartalmát, s komolytalannak és személyeskedőnek minősítette — ők még aznap publikálták a rádióban, majd a Mai Nap c. lapban. Ekörül támadt néhány személyes pengeváltás — majd elcsúszott. A Csongrád Megyei Hírlap vezetői ettől fogva erőteljes propagandát fejtettek ki amellett, hogy fölösleges luxus itt egy megyében két napilap... Sokkal gazdaságosabb lenne egyet működtetni egy hetilappal kiegészítve... Ez a csata első menetben nyílt pártfórumokon zajlott, s ezeken úgy dőlt el: a városi pártbizottság nem hajlandó olyan képletről tárgyalni, amelynek eredménye az lehetne, hogy Szeged napilapja helyett egy összevont városi—megyei lap jelenjen meg. Ekörül város és ilyen vonzáskörzettel nem mondhat le kifejezetten számára írt és szerkesztett napilapról. A Csongrád Megyei Hírlap vezetői és a megyei pártbizottság illetékes titkára azonban titokban tovább építette ezt az összevonási tervet, melynek létező a megyei és a városi párt-vb együttes ülésén is csak a testületek több tagjának erőszakoskodása lebbentette föl a fátylat. Hibás és hamis számításokkal próbálták igazolni az elképzelést, melynek kidolgozásában a DM akkori két főszerkesztőhelyettese is derekasan közreműködött. A testületek elvetették az elgondolást, és elfogadták azt a felismerést, hogy egyrészt az Olvasó feje fölött nem lehet dönteni, másrészt, hogy mindkét lapnak arra kell törekednie, saját szellemi

erejére és olvasóinak szolgálatára alapozva álljon helyt a sajtópiacon. Aki új viszonyai között: s törekedjék gazdaságos működésre: tisztességes szakmai kapcsolatokra: a kiadói szerkezet reformjára. E kiadói reformkonceptióban ismét „újjaszulett” a lapösszevonás teóriája, s immár két olyan igazgatóhelyettes-sel „erősödött meg” a vállalat vezetése, akik ennek elkötelezett hívei. A Csongrád Megyei Hírlap szándékainak elérése érdekében odáig rugaszkodott, hogy gorombán megrágmalmazta, emberi és szakmai becsületében súlyosan megsértette a DM főszerkesztőjét és meghamisította kinevezésének 1983. évi (!) körülményeit egy szövetségese, F. Nagy István tollával. F. Nagy István házasságokba bonyolódott és a Csongrád Megyei Hírlap kénytelen volt helyt adni a mindent cáfoló helyreigazításnak, de „volt szíves” ezt megselekedni az érvényes sajtótörvény előírásaitól eltérő módon, az olvasói levelek rangján és megjegyzéssel! S ezt még tetézte, hogy a Dátum című lapban a Csongrád Megyei Hírlap főszerkesztője ismét a lapösszevonás „indoklásáról” beszélt.

A továbbiakban már csak erről!

A DM szerkesztőségének munkatársai nyilatkozattételre kényszerültek, amelyet illetékes helyekre eljuttattak. Ennek lényege az, hogy „ismét fölerősödni látnak olyan tendenciákat, amelyek a megyei sajtó átstrukturálását a DM rovására kívánják elvégezni... a kiadói hatékonyság hamis elképzeléseivel házasítva”. Ezért kinyilatkoztatták, hogy „a Délmagyarország nem el anyagi szorongatgatások között és nem hajlandó jövedelmét más lapok finanszírozására vagy megmentésére fordítani... Alap Szeged-orientáltságát nem hajlandó megváltoztatni... (mert) Szegednek kifejezett érdeke, hogy önálló napilapját érintetlenül megtartsa, minthogy a szegedi olvasókörözés tartja fenn, támogatást sehonnán nem kér és nem kap. Illó gondolkodás, hogy jövedelmét részben az olvasónak nyújtott szolgáltatásban és esztétikus kivitelű lapban adja vissza közönségének. (Ezért) A Csongrád Megyei Hírlap és a Délmagyarország gazdálkodását teljesen el kell különí-

teni... a Délmagyarország önálló kiadásban kíván megjelenni... teljes anyagi önállóságot és függetlenséget követel oly módon, hogy rt. vagy kft. formában üzemel kiadói és nyomdai szervezete, a Szerkesztőség tulajdoni részesedésével egyetemben... a DM-nek igen komoly igérvényei vannak arra, hogy rt.-ben vagy kft.-ben külföldi és hazai támogatást kap, amellyel a lapnyomás korszerűsíthető. A Délmagyarország eltulzottnak minősíti a jelenlegi kiadói szerkezetet, megalomának az ott szervezett számtalan vezetői státust... Egyszerű, hatékony, kis létszámú kiadóhivatal működése mellett foglal állást, s elsősorban alaptevékenységét (a lapkiadást, lapszerkesztést) kívánja a gazdaságosság alapján mértékadóvá tenni... A kiadói önállóság lehetőségének megteremtése mindkét lap számára: ez az egyetlen helyes út: ez figyelmeztetheti drámai erővel a Csongrád Megyei Hírlapot is saját teennivalóira. Amíg lehetősége van a DM anyagi sáncai mögé húzódni... nem születik meg az önálló helytállás kényszere.”

Azt természetesen nehezen értjük meg vagy nagyon is értjük, hogy a Csongrád Megyei Hírlap miért erőszakolja a két lap „házasságát”. Régen úgy volt: összevontak két téeszt, hogy megmentsenek egyet. A Délmagyarország köszöni az ajánlatot!

Íme, ezek az ügynevezett „szegedi sajtóháború” főbb mozzanatai és valóságos tettei. „Háztáji” ügyeink ebben az összefüggérendszerben mozognak. S ilyen tetteikkel már valóban érdemeket az Olvasó figyelmére és érdeklődésére. S ebben biztosan velünk marad népes olvasótáborunk is: a nyolcvanadik éves szegedi városi lapot semmilyen körülmények között nem adjuk fel és nem „házassítjuk” más szakmabeli vagy idegen csoportokkal és ambíciókkal! Az Olvasó dolga, hogy lapunk sorsáról döntsön, s ez a döntés minden előfizetésnél, minden példányonkénti vásárlásnál, minden lap esetében kézre áll! Pártérdekkel fölé helyezett városi néplappal, Szegedet és vonzáskörzetét szolgáló sajtóorgániummal apellálunk figyelmére és támogatására.

DÉLMAGYARORSZÁG
SZERKESZTŐSÉGE

A régi rómaiaknak volt egy reményadó mondásuk, miszerint a történelem az élet tanítómestere. Eszerint vannak, akik hajlandók tanulni a történelemből és egyáltalában véve: lehetséges valamiféle igazságokat föllelni a történelemben. Mindehhez persze elengedhetetlen, hogy ismerjük meg, a történelmet. Tehát ne hazudozzanak össze-vissza történelem ürügyén, mert az kódosítás, szándékos butítás, ami kiskorúvá teszi a nemzeteket. Szégyen, de saját közelmúltunk is homályba csúszott, egyedül az indulatok világi tanak. Meghózzá nem a tudós elmék fejében, mert ők nem igen érzik a pornépség dühét. Azok az indulatok, amelyek a sztálini szocializmussal szemben mostanság mifelénk lobognak, az elfojtott, letagadott, de megélt történelem tanulságai.

Honi politikai közszereplőink közül azok, akik megéreztek és megszólaltatták ezeket a hurokat, mind dicsőséges befutók lettek, más kérdés, hogy mit kezdtek győzelmeikkel. Hiszen a Kelet-Európában állomásozó idegen csapatok ittléte vagy kivonása csakúgy, mint földrészünk nyugati felén az ott állomásozók távozása nem a fogadó országok belügye. Madárrnyelven erről ennyit, megint csak remélve a történelemismeret hasznosságát, amely megóvjá választottainkat a kalandorok befolyásától, miként a gyáváktól. Ady persze sokkal megragadóbban mondja: őrzők vigyázzatok a strázsán...

Most egy olyan visszatekintés olvastán el-mélkedhetünk a hajdani békétábor néhai barakkjainak összefüggő történetén, amelyik ugyan már beszivárgott az aluljáró-íródalom résein, de hivatalos kiadást először érdemelt. Zdenek Mlynár: A krácsi tavasz... és ősz c. politikai memoárja tanulságos olvasmány, tán éppen ennek a mostani Prágának—Pozsonynak a megértéséhez. Sokakról és sokat mond, ráadásul érdekesen mesél, földédeve azokat a

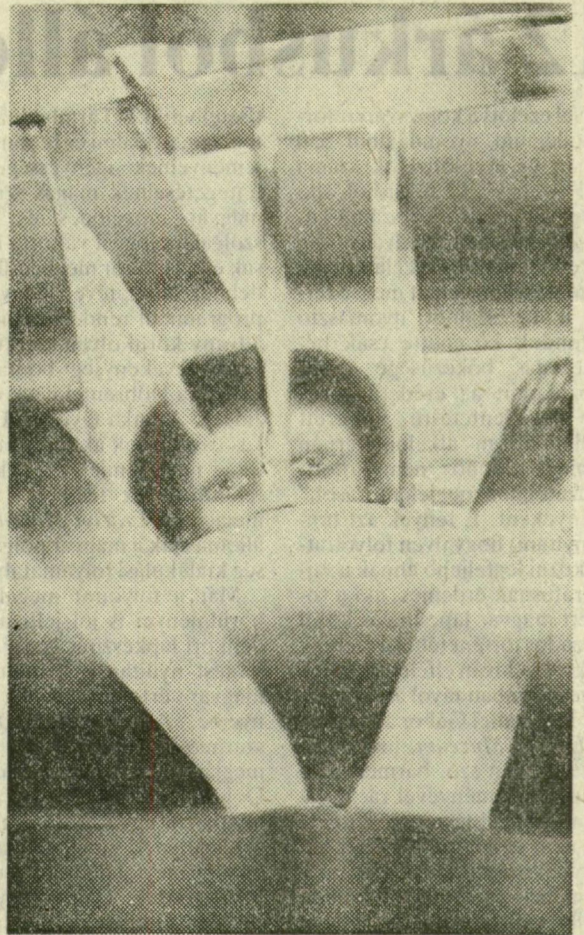
Prágára nézve

sorsfordító hónapokat 1968-ban és előzményeiket.

Ha most a boldog békeidők ősz szakállú, nagypapái lennénk, akkor a mazzolákat gyűjthetnénk csokorba, mint például: Novotny valószínűleg már születésétől fogva nélkülözött néhány normális emberi tulajdonságot. Hihetetlen, de igaz, hogy a Slásky-perben elítélt és kivégzett funkcionáriusok birtokát, vagyonát a túlélő vezetőtársak osztották el egymás között potom pénzért és ebből az alkalmából Novotny családja, személy szerint a felesége, az egyik halott mártír kínai porcelánkészletét és ágyneműjét vette meg...

Szóval ilyen morzsákból is megtölthetnénk elménket, mert érdekesek is meg jellemzőek is. Am most más időkét élünk, hogysem értetlenül pislogjunk ezeken a fölvtársi életképeken. Inkább azt kellene jobban megérteni, ami Prágában történik, mert így tán magunkhoz is közelebb jutunk. Sajna általános tanulság, hogy ez a mi egész régióink, Soprontól—Kabulig, egy birodalom része volt, hasonló politikai viszonyok közepette. Mifelénk mindenhová szuronyokon hozták az új rendet s se négy se hét évtized nem volt elég elfogadtatni. Nem a választott kevesekkel, akik közül sok volt a hívó, kevés az értő ember, hanem a tömegek maradtak kívül ezen az új renden. Pedig nélkülük csak annyira futotta, hogy most szétszalad mindenki, ha teheti. Akinek tetszik, nevezze őket képmutatónak, hitem szerint jámbor igazodók. Beterelték őket ígérekkel, elődeiket kényszerrel, zsarolással s most hogy lehet, elszélednek úgy Prágában, mint Berlinben, Szófiában, mint Moszkvában majd holnap, Pesten már tegnap.

Ami a miénk, azzal számolhatunk — Sztá-

BÍRÓ ATTILA: KIFUTÓPÁLYA

FENYVESI FÉLIX LAJOS

A szeretet otthona

Emeletes épület, gyönyörű erdő:
nyáron hús árnyat adnak az ezeréves platánok.
Aki a rácson át néz,
mást lát:
sötét eget, koporsóba dobna valakit...
Jaj annak, kinek nincs pénze:
nem nyitnak rá
ajtót, nem hallják kétségbeesett zokogását,
kihagyó szívverését!
Reumás kezek csipegetik a száraz kenyeret
éjjel után, ha elviselhetetlen a magány
a szűk termekben;
magukban beszélnek az elfeledett öregek.
Egy hajnali órán halál csontujja, mint bilincs,
csuklójukra kattán,
ahogy szél októberi levelet, elsodorja őket
messzire s csillagszoba közepére dobja,
de a keskeny asztalnál püpozott talak
illata száll,
és nem kell bot, mankó, járőka sem,
és örökké süt ablakukra meleg fénnel a Nap.

lin generális alapelve. Számára a főkérdés, hogy birodalmának katonai-rendőri erővel uralt vidékein hogyan tud minél erősebb hadiipart kikényszeríteni. Katonabirodalmat kovácsolt vérből, acélból, hagymázos álmokból. Ezek az együgyű, lenézett, folyton vereséget arató Duna-mentiek meg nagy ravaszul túléltek. Tán ez a zsarnokok legyőzésének egyik legáldozatosabb, de egyben eredményes módja. Amikor megéreztek a levegőben úszkáló szagokból, hogy az óriásnak annyi, persze ebben a magyarok jártak az élen, akkor gyorsuló tempóban, de végre egységesen elszellek. Jelenidőben söt. várhatóan még folytatásos módon. Tiszteletlenül és mondhatni adósságot hátrahagyva, felelőtlenül. Igen, mert a gyerekek meg a nyugdíjasok, de mégis: az eddigi rendszernek már kaput. A cseheken múlik vagy 56-os elődeink akaratán, már jóval hamarabb véget ér az árnyék. Ezért most ezekben az országokban gyorsabb is, meg valamelyest óvatosabb is a váltás. Teszem hozzá, Kádár nem Rákosi volt, de uralkodótársai sokkal megegyezőbbek szörnyeteg, sztálinista elődeikkel. Ezért a németek tomboló haragja, hiszen ők most először törlesztenek!

Az az 53-as lázadás más volt. Nálunk a hatalom sokkal megengedőbb módon uralkodott, mint a többieké. mellékesen sokkal többeknek is jutott előnyeiből, mint 56 előtt. Meg azután a magyarok megmutatták, velük jobb volt óvatosabban az első terror hullámok után, mert még ki tudja! A cseheket most 68 elmulasztott lehetőségei is fűtik, az akkor meg-nem-tett lázadás tüzei égnek. Már hogy azután mi lesz a Birodalommal, netán velünk, árva magyarokkal? Ezekre a kérdésekre most még nincs válasz.

A történelem egyik látható tanulsága előre láthatatlansága. Reményforrás ez a különös adomány.

TRÁSER LÁSZLÓ